

MÍNĚNÍ SESTER O ETICKÝCH ASPEKTECH PŘI ODBĚRU ORGÁNŮ U DÁRCŮ S NEBIJÍCÍM SRDCEM V ČESKÉ REPUBLICCE

NURSES' PERCEPTIONS OF ETHICAL ASPECTS OF ORGAN PROCUREMENT FROM
NON-HEART BEATING DONORS IN THE CZECH REPUBLIC

Mgr. Jana Křivková^{1,2}

doc. MUDr. Jiří Šimek, CSc.¹

doc. PhDr. Marie Trešlová, Ph.D.¹

*¹ Faculty of Health and Social sciences, University of South Bohemia in
České Budějovice*

*² Department of Nursing and Midwifery (KOS), University of West Bohemia
in Pilsen*

Souhrn

Autoři příspěvku se zaměřili na postoj sester k etickým problémům vyskytujících se při odběrech orgánů u dárců s nebijícím srdcem (NHBD) v intenzivní péči v České republice, které jsou u samotného procesu odběru orgánů přítomny. Kvalitativním výzkumným šetřením zjistili jejich pohled na problematiku NHBD a zmapovali jejich povědomí o legislativních postupech a doporučeních u pacientů zařazených dle Maastrichtských kritérií k odběru orgánů NHBD.

The authors of the paper focused on the attitude of nurses to ethical problems occurring during organ harvesting from non-heart-beating donors (NHBD) in intensive care in the Czech Republic, which is present in the process of organ harvesting itself. A qualitative research investigation established their perspective on NHBD issues and mapped their awareness of legislative procedures and recommendations for patients classified according to the Maastricht criteria for NHBD organ procurement.

Klíčová slova: dárce s nebijícím srdcem, etika, intenzivní péče, ošetřovatelství, sestra

Metodika výzkumu

Výzkumné šetření probíhalo od 2017 do 2021 ve dvou nemocnicích (Praha, Plzeň) a bylo realizováno metodou hloubkového rozhovoru, technika dotazování pomocí polostrukturovaných otázek. Osloveno bylo celkem 8 respondentek poskytujících ošetřovatelskou intenzivní péči a byly přímo účastny procesu odběru orgánů NHBD. Rozhovory byly nahrávány na diktafon, následně přepsány, analyzovány v programu Atlas.ti.

The research survey was conducted from 2017 to 2021 in two hospitals (Prague, and Pilsen) and was carried out using the in-depth interview method, a survey technique using semi-structured questions. A total of 8 respondents providing nursing intensive care were interviewed and were

directly involved in organ harvesting NHBD. The interviews were recorded on a dictaphone, subsequently transcribed, and analyzed in Atlas. ti.

Výsledky

Šetřením bylo zjištěno, že respondentky k procesu odběru orgánů NHBD přistupují pozitivně a přijímají jej jako danou skutečnost, která je legislativou v České republice od roku 2013 nastavená. Znalosti v problematice označují jako nedostatečné z dosud málo provedených odběrů, a i přes nedostatek poskytnutých informací, se snaží vyrovnat se stávající situací. Negativně poukazují na malou osvětu odborné veřejnosti vyplývající z neznalosti legislativy. Z etického hlediska jako nevyhovující vnímají oslovení rodiny o dárcovství orgánů, i když legislativně v České republice je předpokládáný souhlas s odběrem orgánů. Svoji roli sehrává otázka víry.

The investigation revealed that the respondents have a positive attitude towards the process of organ harvesting and accept it as a given fact, which has been set by legislation in the Czech Republic since 2013. They describe their knowledge of the issue as insufficient from the few harvests performed so far, and despite the lack of information provided, they try to cope with the current situation. Negatively, they point to the low awareness of the professional public resulting from ignorance of the legislation. From an ethical point of view, they perceive it as unsatisfactory to approach families about organ donation, even though consent to organ procurement is

presumed by legislation in the Czech Republic. The question of faith plays a role.

Závěr

Na základě zjištěných výsledků již bylo provedeno další podrobné kvantitativní výzkumné šetření, které přineslo podrobnější informace od sester přítomných procesu NHBD, ale také od sester, které jsou součástí ošetrovatelského týmu, avšak v den odběru přímo účastny nejsou. Tyto výsledky budou autory uveřejněny, neboť je nutné dosáhnout společného konsensu v ošetrovatelském týmu včetně rodiny pro zařazení dárce pro odběr orgánů NHBD, tzn., že infaustní prognóza pacienta musí být bez pochybností.

Based on the findings, further detailed quantitative research has already been carried out, providing more detailed information from the nurses present at the NHBD process, but also from nurses who are part of the nursing team but not directly involved on the day of collection. These results will be published by the authors, as it is necessary to reach a common consensus within the nursing team, including the family, for the inclusion of a donor for NHBD organ procurement, i.e., the patient's infaust prognosis must be beyond doubt.

Zdroje

Doporučený postup České společnosti anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny, České transplantální společnosti, České společnosti invazivní medicíny č. 1/2013, ze dne 16. března 2013, před odběrem orgánů od zemřelých dárců po nevratné zástavě oběhu [online] [cit. 2023-02-25].

Dostupné:

<http://www.csim.cz/Public/csim/dokumenty/Doporu%C4%8Den%C3%A9%20postupy%20a%20stanoviska%20%C4%8CSIM/120-doporuceny-postup-2013-odber-organu.pdf>.

Doporučený postup České společnosti anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny, Péče o zemřelého dárce orgánů s diagnózou smrti mozku, 2018 [online] [cit. 2023-03-10]. Dostupné:

<https://www.csarim.cz/content/uploads/2018/11/doporuceny-postup-pece-o-zemreleho-darce-organu-s-diagnozou-smrti-mozku-2018.pdf>.

KOOTSTRA, G., DAEMEN, J., H., OOMEN, A., P. Categories of non-heart-beating donors. *Transplantation Proceeding*. 1995 Oct, 27(5): 2893-4. ISSN 0041-1345.

PERRY, Anne, Griffin; POTTER, A. Patricia; OSTENDORF, Wendy. *Nursing Interventions & Clinical Skills*. 7 th Edition. China: Elsevier, 2020. 896 pg. ISBN 978-0-323-54701-7.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/45/EU ze dne 7. července 2010 o jakostních a bezpečnostních normách pro lidské orgány

určené k transplantaci. [online] [cit. 2023-03-23]. Dostupné: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32010L0053>.

Zákon č. 44/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 285/2002 Sb., darování, odběrech a transplantací tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, Sbírka zákonů, 2013, částka 19, str. 305-317. [online] [cit. 2023-03-25]. Dostupné: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-44>.

Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantací tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon). [online] [cit. 2023-03-25]. Dostupné: http://www.mzcr.cz/legislativa/dokumenty/transplantace-a-bezpecnost-tkani-a-bunek_6117_1786_11.html.

Vyhláška č. 115/2013 Sb., o stanovení specializované způsobilosti lékařů zjišťujících smrt a lékařů provádějících vyšetření potvrzující nevratnost smrti pro účely odběru tkání nebo orgánů určených pro transplantaci (vyhláška o specializované způsobilosti lékařů zjišťujících a potvrzujících smrt pro účely transplantací) [online] [cit. 2023-03-25]. Dostupné: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-115>.

WEBB, A., ANGUS, D., FINFER, S., GATTINONI, L., SINGER, M. Oxford Textbook of Critical Care. United Kingdom: Oxford University Press, sec. ed., 2016. 1879 pg. ISBN 978-0-19-960083-0.